

УДК 658.012
JEL: G30

Васечко Людмила Іванівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та економіки,
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0002-9663-1186
e-mail: l.vasechko@kubg.edu.ua

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИМСТВА

Анотація. Стаття присвячена відтворенню використання політики управління в напрямку мінімізації ризику зменшення фінансової стійкості підприємства, аналізу впливу зовнішніх та внутрішніх чинників та факторів на фінансову стійкість підприємства та окресленню основних напрямків підвищення фінансової стійкості підприємства. Більш детально у статті репрезентовано типи фінансової політики підприємства – консервативний, помірний та агресивний, охарактеризовано їх складові; визначено підходи до фінансування оборотних активів; виявлено та розкрито способи виходу підприємств з нестійкого та кризового фінансових станів, до яких належать збільшення реального власного капіталу за рахунок збільшення розміру статутного капіталу, а також за рахунок накопичення нерозподіленого прибутку, розробка грамотної фінансової стратегії підприємства, перегляд середньозважених величин запасів продукції на складах на день, тиждень, місяць; представлено зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Зазначено, що до зовнішніх факторів належать економічні умови господарювання, політична ситуація в країні, рівень розвитку інформаційно-технологічної бази, конкуренція на ринку, економічна та фінансово-правова законодавча база, соціальна та екологічна ситуація в суспільстві. податкова політика, розвиток фінансового та страхового ринку. Відповідно до внутрішніх факторів відносять галузеву приналежність підприємства, структуру послуг, її частку у платіжному попиті, стан фінансових ресурсів, величину, структуру, склад та динаміку витрат та доходів, розмір статутного капіталу, власних оборотних коштів. У статті комплексно проаналізовано напрями подолання проблеми клієнто-орієнтованості підприємства та презентовано напрями підвищення результативності та фінансової стійкості підприємств на вітчизняному ринку України, до яких належать підвищення рівня фінансової освідченості, зміна напрямку клієнтоорієнтованості у бік ведення діяльності підприємств у малих містах та населених пунктах, розширення діапазону клієнтської бази у бік інших галузей людської діяльності, створення єдиної інформаційно-довідкової мережі на вітчизняному ринку підприємств. Запропоновані у статті основні напрями підвищення фінансової стійкості підприємства характеризуються практичною спрямованістю і є перспективними.

Ключові слова: підприємство; фінансова стійкість; зовнішні та внутрішні чинники впливу на підприємство; стратегічні напрями.

DOI: <http://doi.org/10.32750/2021-0103>

ВСТУП

Постановка проблеми. Від політики управління, обраної для забезпечення фінансової стійкості, залежить рівень фінансової стабільності та незалежності підприємства з урахуванням різних негативних чинників, що можуть мати місце при веденні діяльності та поступове розкриття чи нехтування економічного потенціалу підприємства. Тому, на наш погляд, питання визначення стратегічних напрямів забезпечення фінансової стійкості підприємства є досить актуальним та значимим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним аспектам аналізу та забезпечення фінансової стійкості підприємств присвятили свої наукові

праці наступні вчені: Беляк А.О., Гончар Л.О., Довбня С.Б., Євтушенко М.В., Клименко А.В., Костирко Л.А., Ліснічук О.А., Масленніков Є.І., Нестерчук О.А., Пігуль Є.І., Пігуль Н.Г., Разгоняєва Т.М. [3-7, 10] Надаючи належне науковому доробку вчених, необхідно зазначити, що питання стратегічних напрямів забезпечення фінансової стійкості підприємства залишається актуальним для подальшого дослідження.

Мета статті полягає у розробці пропозицій щодо конкретних напрямків забезпечення фінансової стійкості вітчизняного підприємства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансова стійкість в сучасних умовах ведення господарської діяльності відіграє ключову роль у функціонування будь-якого підприємства і є одним з головних індикаторів, що вказує на поточний фінансовий стан підприємства та забезпечує його успішну та стабільну роботу. Саме показник фінансової стійкості показує наскільки підприємство є фінансово незалежним та стійким до несприятливих зовнішніх або внутрішніх факторів та чинників впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства. Тому так важливо для будь-якого суб'єкта господарювання вміти забезпечити власну фінансову стійкість та вчасно реагувати на можливі ризики, що могли б призвести до зменшення його фінансової стійкості.

Зазначимо, що рівень фінансової стійкості підприємства напряму залежить від обраної політики та стратегії управління фінансовою стійкістю. Виходячи з цього, слід сказати, що і напрямки мінімізації ризиків зменшення фінансової стійкості підприємства входять до самої системи фінансового контролінгу та управлінської політики самого підприємства. Тому вирішення проблем, пов'язаних з ризиками зменшення фінансової стійкості підприємства залежить від обраного типу фінансової політики та стратегічними інструментами фінансового менеджменту, які обирає підприємство.

Оскільки від типу обраної політики управління фінансовою стійкістю підприємства залежить допустиме значення рівня рентабельності та ризиків, то слід ознайомитись з основними можливими типами політики підприємства та їх характеристиками, що зображено на рис.1.

Досліджуючи вплив даних типів фінансової політики управління підприємствами, слід сказати, що кожен з них має свої недоліки та переваги і однозначно вірного чи підходящого типу для всіх підприємств разом немає. Наприклад, при обранні консервативної політики під час управління структурою джерел фінансування, керівництво підприємства більше зосереджує свою увагу на власних джерелах фінансування, що, як наслідок, призводить до недостатнього рівня рентабельності активів, оскільки встановлюється надто висока вартість капіталу та втрачається ефект фінансового важеля. І хоча при цьому відбувається мінімізація ризиків зменшення фінансової стійкості підприємства, та існує висока ймовірність зниження конкурентоспроможності продуктів, товарів, послуг через недостатній рівень фінансування інвестиційної діяльності. Тому для збереження фінансової стійкості та мінімізації дії ризиків на фінансову стійкість підприємства в довгостроковому періоді необхідно першочергово:

- здійснювати регулювання цін на готову продукцію, товари, послуги;
- мінімізувати постійні витрати підприємства;
- приділити більше уваги до маркетингу та інших заходів для просування та збуту готової продукції, товарів, послуг.

Консервативний тип	Помірний тип	Агресивний тип
<ul style="list-style-type: none">• мінімальний рівень позикових ресурсів;• середній рівень рентабельності продажів;• відсутність ефекту фінансового важеля;• високий рівень ціни капіталу;• низькі темпи зростання продажів та бізнесу.	<ul style="list-style-type: none">• оптимальний рівень співвідношення позикового та власного капіталу;• середній рівень рентабельності продажів;• позитивний ефект фінансового важеля;• середній рівень ціни капіталу;• середні темпи зростання продажів та бізнесу.	<ul style="list-style-type: none">• надлишок позикових ресурсів;• високий рівень рентабельності продажів;• негативний ефект фінансового важеля;• низький рівень ціни власного капіталу;• високі темпи зростання продажів та бізнесу.

Рис. 1. Типи фінансової політики підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі даних [1], [12]

При застосуванні помірної типу політики фінансового управління більша основні сили спрямовуються на вкладення коштів в резервні фонди та інвестиційні проекти. Даний тип є оберненим до першого типу і ефект, що досягається від управління за даної політики є зворотнім – відбувається досягнення ефекту фінансового важеля, що забезпечує на достатньому середньому рівні фінансову стійкість підприємства та разом з тим знижує середньозважену вартість капіталу. За висновками багатьох вчених-науковців дана політика є найоптимальнішою, тому що при її застосуванні відбувається підприємством досягаються основні цілей та завдання фінансового менеджменту при оптимальному рівні ризику витрат фінансової стійкості. Це створює можливість формування та розширення запасу фінансової міцності в умовах дії несприятливих чинників та факторів зовнішнього або внутрішнього середовища.

Що ж до агресивного типу політики фінансового управління, то слід сказати, що їй характерна низький рівень фінансової стійкості підприємства, тому при негативних чинників впливу зовнішніх чи внутрішніх факторів наслідком її буде банкрутство. Тому при використанні даного типу політики необхідно здійснювати такі заходи щодо мінімізації ризиків зменшення фінансової стійкості підприємства:

- здійснення реструктуризації заборгованості підприємства;
- обирати інвестиційні проекти за ступенем релевантності та здійснювати їх реалізацію за цією ж послідовністю;
- спрямовувати фінансові ресурси на збільшення обсягу власного капіталу.

Також слід зазначити, що при розробці та обранні відповідної політики управління фінансовою стійкістю підприємства ключовими показниками, що відіграють роль у встановленні та дотримання необхідного рівня фінансової стабільності підприємства є показники стану оборотних активів, величини запасів та джерел їх формування.

При управлінні оборотними коштами на підприємстві вони проходять три основні стадії кругообігу: грошову, виробничу та товарну. І для того, щоб підприємство мало змогу забезпечити собі безперервний процес виробництва, оборотні кошти мають знаходитися в достатній кількості на всіх трьох стадіях кругообігу.

Виділяють три підходи до фінансування оборотних активів – консервативний, помірний та агресивний. Характерні властивості впливу тієї, чи іншої політики на оборотні активи підприємства наведено на рис. 2.

За першою моделлю фінансування оборотних активів забезпечується високий рівень фінансової стійкості підприємства через використання мінімального обсягу короткострокових позикових коштів, але як побічний ефект від цього – відбувається збільшення витрат власного капіталу на фінансування даного процесу, що пізніше може призвести до зниження рівня рентабельності компанії.

Рис. 2. Підходи до фінансування оборотних активів та їх характеристика
Джерело: систематизовано автором на основі даних [1], [12]

Наслідком помірної підходу до фінансування оборотних активів є забезпечення достатнього середнього рівня фінансової стійкості підприємства та підвищення рівня рентабельності власного капіталу, що робить зближення його до середньоринкової норми прибутку капіталу підприємства.

При використанні агресивного підходу до фінансування оборотних активів можливе виникнення проблем підприємства із забезпечення його поточної платоспроможності та фінансової стійкості. Але при цьому дана модель дає можливість здійснювати операційну діяльність з мінімальними затратами власного капіталу, і, як наслідок, забезпечити найвищий рівень рентабельності за звичайних умов провадження діяльності.

Та в будь-якому випадку, та чи інша модель політики фінансування оборотних активів відображає показник чистих оборотних активів, тобто чистого робочого капіталу. І рівень співвідношення рентабельності власного капіталу та ризик зниження фінансової стійкості і платоспроможності підприємства є взаємозалежними один від одного. Тому, оскільки для досягнення фінансової стійкості підприємства позитивними чинниками являється наявність джерел формування запасів, а негативними чинниками є сам обсяг запасів, то основними порадами для мінімізації ризиків зменшення фінансової стійкості є: збільшення джерел та потоків формування запасів; удосконалення та реструктуризація джерел запасів; розумне та обдумане поступове зниження рівня самих запасів.

Для досягнення даних дій існують декілька способів, що наведені на рис.3.

Способи виходу з нестійкого і кризового фінансового станів:

збільшення реального власного капіталу за рахунок збільшення розміру статутного капіталу, а також за рахунок накопичення нерозподіленого прибутку (застосовується в тому випадку, якщо підприємство не несе непокриті збитки за аналізований період, інакше особливих результатів дати не може);

розробка грамотної фінансової стратегії підприємства, яка б дозволила підприємству залучати, як короткострокові, так і довгострокові позикові кошти, при цьому підтримуючи оптимальні пропорції між власним і позиковим капіталом;

перегляд середньозважених величин запасів продукції на складах на день, тиждень, місяць. Зниження рівня запасів відбувається в результаті планування залишків запасів, а також реалізації невикористаних товарноматеріальних цінностей. Завищений розмір запасів, впливає на кредиторську заборгованість, що відповідно несприятливо для підприємства.

Рис. 3.3. Способи виходу з нестійкого і кризового фінансового станів

Джерело: систематизовано автором на основі даних [1], [12]

Окрім цього, не слід забувати, що існує багато методів підвищення ефективності управління оборотними активами на запасах, серед яких можна виділити і звичайне стягнення дебіторської заборгованості, адже навіть при посиленні її стягнення може відбуватися прискорення обороту грошових коштів на підприємстві та зростання

забезпечення власними оборотними засобами, що призводить до збільшення показників платоспроможності підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що основними показниками при використанні політики управління в напрямку мінімізації ризиків зменшення фінансової стійкості підприємства є вибір правильного типу та моделі фінансового управління та підходів до фінансування та управління оборотних активів, запасів та джерел їх формування. При цьому необхідно вчасно досліджувати та виокремлювати статті збільшення власних джерел та їх забезпечення матеріальними оборотними засобами. Неабиякого важливого значення також має оптимальне співвідношення фінансових ресурсів, за допомогою яких можна забезпечити ефективний безперебійний процес виробництва та реалізації продукції, товарів та послуг внаслідок їх ефективного розпорядження та маневрування, що в свою чергу буде сприяти розширенню та оновленню результатів діяльності підприємства.

В подальшому дослідженні варто зазначити, що в умовах ринкових відносин та процесів глобалізації торгово-економічних зв'язків по всьому світу збільшується значення підприємницької діяльності та разом із тим посилюється процес конкурентності між різними суб'єктами підприємницької діяльності. В даних умовах все більшого значення набуває вміння підприємств протистояти негативним наслідкам впливу несприятливих зовнішніх та внутрішніх факторів та чинників на результати їх діяльності. Іншими словами, посилюється значення та вміння тримати необхідний рівень фінансової стійкості компанії, сутність якої і проявляється у виконанні своїх зобов'язань при впливі деструктивних явищ та чинників.

Забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості будь-якого підприємства, в тому числі і страхової компанії, та мінімізація впливу цих чинників на сьогодні є однією з найважливіших завдань для них. Слід зазначити, що на фінансову стійкість підприємства зазвичай діє ціла низка чинників та факторів, та зазвичай найбільш поширеним поділом ризикоутворюючих факторів є поділ їх на дві загальні великі групи – зовнішні та внутрішні.

Відповідно – зовнішні фактори – ті фактори, що не залежать від волі підприємства, і внутрішні – ті, що залежать від самого підприємства та організації його роботи. Загальні фактори, що впливають на фінансову стійкість для будь-якого підприємства зображено на рис. 4.

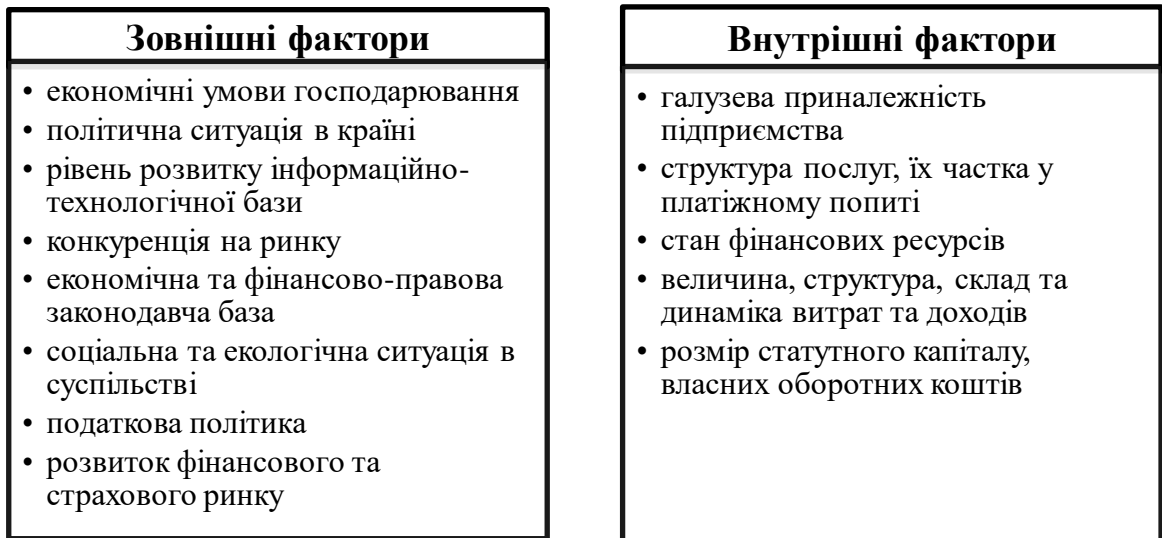

Рис. 4. Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Джерело: розробка автора на основі даних [2], [8], [11]

Основні зовнішні та внутрішні чинники впливу на фінансову стійкість підприємства та їх класифікація відображені на рис.5.

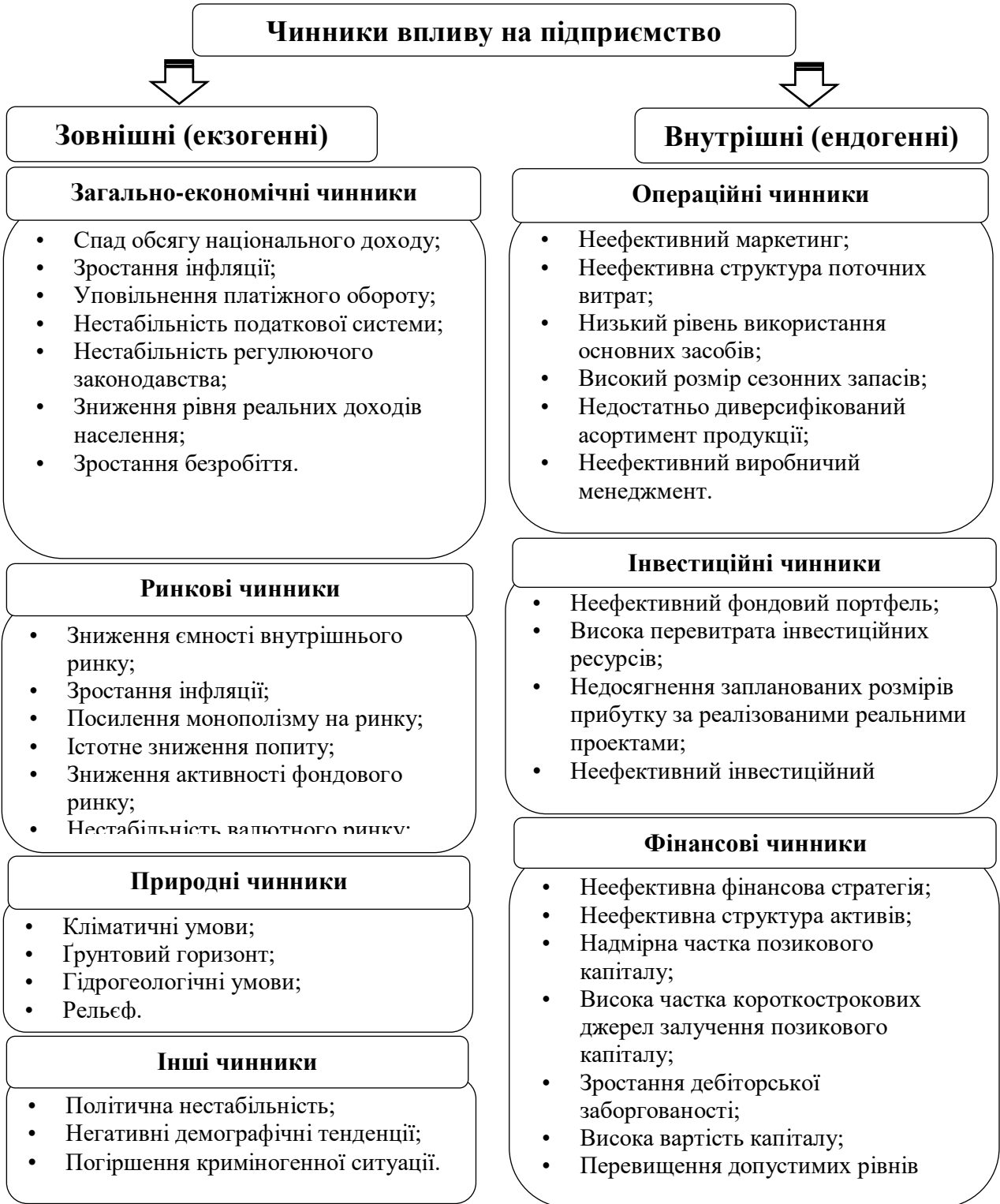

Рис. 5. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі даних [9]

Якщо ж досліджувати дане питання в більш вузькому аспекті та з боку діяльності страхової компанії, слід зазначити, що тут також ототожнюють поняття факторів та чинників як одне ціле негативне явище, що може впливати на фінансову стійкість підприємства і в загальному їх прояву, їх класифікують за такою ж ознакою – на зовнішні та внутрішні фактори.

Зовнішні фактори, відповідно не залежать від діяльності самого господарюючого суб'єкта, а формуються виключно внаслідок впливу зовнішнього середовища, в якому провадить свою діяльність підприємство. Відповідно зовнішні фактори мають свій поділ, а саме поділяються на економічні фактори, психологічні фактори та екологічні фактори.

Найвпливовішими факторами є фактори економічного характеру, оскільки саме вони зазвичай створюють всі умови для подальшого ведення економічної діяльності. Найвпливовішими та найбільш значимими факторами з даної групи прийнято вважати такі явища як: інфляція; кон'юнктура ринку; податкова та монетарна політика держави; рівень промислово-технічного розвитку підприємницького ринку.

Відмітимо, що вплив інфляції на діяльність підприємства безпосередньо проявляється через:

– зменшення обсягу платоспроможного попиту, що призводить до знецінення їх доходів внаслідок зменшення зацікавлених клієнтів;

– зміну вартості головних елементів формування прибутку та ведення діяльності підприємства: статутного капіталу, резервів та активів, що як наслідок призводить до зменшення фінансової стійкості на підприємстві.

Фактор кон'юнктури ринку вказує на стан економіки на ринку загалом, від якісної оцінки якого залежить успішність підприємницької діяльності на ринку.

Податкова та монетарна політика також має значний вплив при веденні діяльності підприємства, адже не слід забувати, що саме від податкової політики та впливу податкових важелів країни залежить фінансова стійкість підприємства – чи вигідні їй будуть ставки податку, які пільги будуть надаватися, штрафні санкції, чи важко буде вести підприємницьку діяльність в теперішніх економічних умовах, чи буде стабільність цін, рівень процентних ставок на ринку, який буде обсяг грошової маси та стан платіжного балансу країни – всі ці важливі питання та відповіді на них розкриваються саме при дослідженні факторів податкової та монетарної політики країни та мають ключове значення при веденні діяльності підприємства на ринку даної країни.

Психологічні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства проявляються у сприйнятті та підходу до самої підприємницької діяльності та зокрема певної діяльності підприємства. На це впливає значно рівень фінансової грамотності та обізнаності населення, рівень їх довіри до ведення підприємницьких послуг, наявності або відсутності негативного чи позитивного досвіду отримання підприємницьких послуг.

Екологічні фактори мають певний характер впливу на підприємства, оскільки наявність певних екологічних проблем чи потреб в екологічній захищеності підприємства забезпечує більший попит на продукцію підприємств, що пов'язані з даним питанням у клієнтів.

Внутрішні ж фактори впливу на фінансову стійкість підприємства на пряму залежать від його діяльності. Внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства поділяють на дві загальні великі групи – фінансові та нефінансові фактори. Їх поділ та елементи зображено на рис. 6.

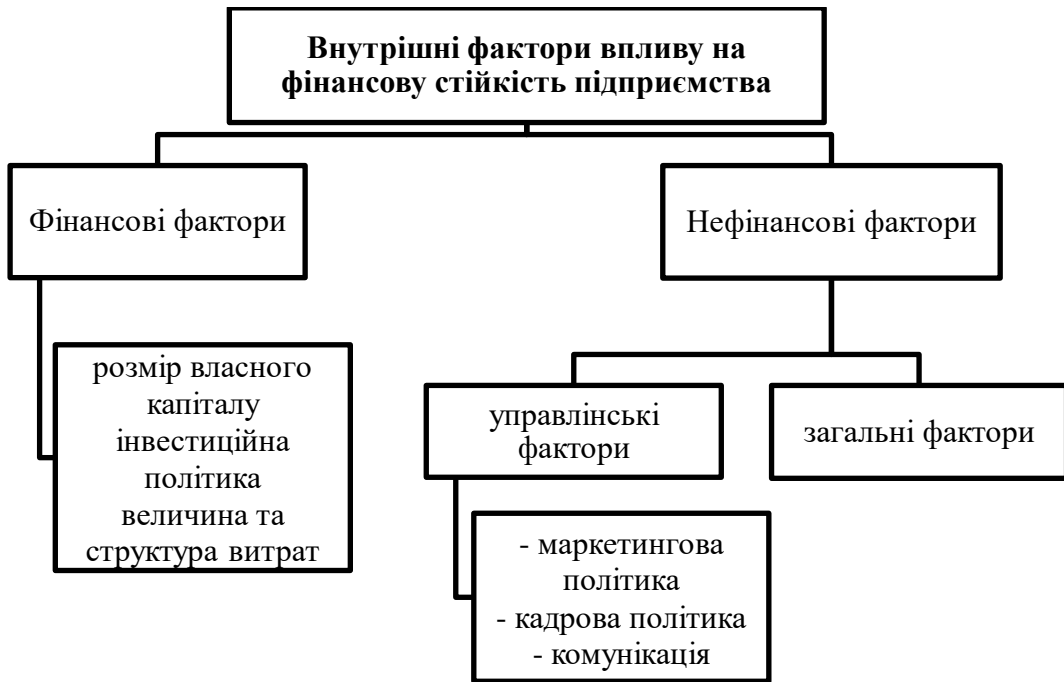

Рис. 6. Класифікація внутрішніх факторів впливу на фінансову стійкість підприємства

Джерело: розробка автора на основі даних [9]

Як видно з презентованого рисунку, основні пункти, на які слід звертати увагу при розробленні політики управління ризиками фінансової стійкості підприємств є саме пункти, що відносяться до фінансових факторів, серед яких, наприклад, розмір власного капіталу є основою для задавання курсу роботи підприємства, що забезпечують йому так звану «фінансову подушку безпеки» та його здатність виконувати всі поточні зобов'язання.

Величина розумної інвестиційної політики також є необхідною умовою для забезпечення належного рівня фінансової стійкості підприємства, адже саме від вміння вигідно та розумно розпоряджатися вільними грошовими коштами залежить величина прибутку, що може отримати підприємство окрім того, що отримує від основної операційної діяльності.

Величина та структура витрат має безпосередній вплив на формування ціни страхових продуктів і, як наслідок, на розмір отриманого прибутку підприємства, а отже і на загальний фінансовий стан та рівень фінансової стійкості підприємства.

Що ж до внутрішніх нефінансових факторів впливу на фінансову стійкість, то тут виділяють управлінські фактори, що поєднують в собі кадрову та маркетингову політику та загальні фактори, що визначають більше людські та суспільні фактори.

Кадрова політика має вплив безпосередньо на працівників компанії через систему мотивації праці, штрафів та заохочення до роботи. А маркетингова політика спрямована, навпаки – на зовнішні людські ресурси, на заохочення та приваблення клієнтів до продукції даного підприємства через різні системи заохочення, знижок та пропозицій.

Отже, при дослідженні основних факторів та чинників впливу на фінансову стійкість підприємств загалом, визначено, що найбільша класифікація даних явищ поділяє їх на дві загальні великі групи – зовнішні та внутрішні. Зовнішні фактори впливу є наслідками неконтрольованих з боку самого підприємства негативних явищ,

що виникають під дією зовнішнього середовища, а внутрішні фактори, навпаки – наслідком дій самої компанії. І якщо перші, у більшості своїх випадків невіддільні діям підприємства, то другі – напряму залежать від його рішень та дій. При дослідженні зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на рівень фінансової стійкості страхової компанії було виявлено, що зовнішні фактори групують за такими показниками як: економічні фактори, психологічні та екологічні фактори. Внутрішні ж класифікують на фінансові та нефінансові, в яких більше значення мають саме фінансові фактори, оскільки саме вони відповідають безпосередньо за ведення основної діяльності страховика.

І в будь-якому випадку, саме розглянуті фактори та чинники, що впливають на фінансову стійкість страхової компанії мають формувати ту необхідну інформаційну базу для створення якісної та ефективної політики управління фінансовою стійкістю страховика для усунення та подолання їх негативних наслідків на загальний фінансовий стан компанії та її платоспроможність в різних умовах ведення страхової діяльності.

У подальшому дослідженні означимо, що серед основних завдань у ході розробки відповідних стратегічних напрямків забезпечення фінансової стійкості підприємства, як і будь-якого іншого суб'єкта господарської діяльності, необхідно якісно та точно оцінити дійсний фінансовий стан підприємства та зробити висновки про її сильні та слабкі сторони. Адже для розробки та запропонування конкретних напрямків підвищення фінансової стійкості підприємства необхідний індивідуальний підхід.

Так, досліджуючи діяльність будь-якого конкретного підприємства, необхідно виділити недоліки в провадженні ним господарської діяльності. Тут слід звернути увагу на певні можливі незначні недоліки в управлінні підприємством, які пов'язані, перш за все, з різними можливими ризиками, що характерні для ведення підприємницької діяльності на території України загалом. На наш погляд, такі ризики пов'язані з загальним станом ринку фінансових послуг, валютними ризиками, негативними тенденціями у банківському секторі, економічно нестабільною ситуацією в країні, зниженням платоспроможності фізичних та юридичних осіб.

Окрім даних ризиків, існують й інші, можливо не досить значні, але все ж помітні недоліки, що стосуються безпосередньо більше галузі політики управління підприємством, виправлення яких би значною мірою полегшило б ведення його діяльності. Така думка зумовлена рядом ризиків та явищ зовнішнього характеру, які впливають на фінансову стійкість підприємства. І якщо зараз не має помітних відхилень у фінансових результатах, то згодом вони можуть стати досить суттєвими.

На нашу думку, до таких недоліків можна віднести проблему орієнтації на певне коло клієнтів та відсутність єдиної інформаційної бази клієнтів підприємств. Тому для вирішення даної проблеми можна запропонувати певні напрямки її подолання, які зображено на рис.7.

Рис 7. Напрямки подолання проблеми клієнтоорієнтованості підприємства
Джерело: власна розробка автора.

Для подолання даних ризиків на негативних наслідків слід передивитися умови технічної політики підприємства, і одним з напрямків орієнтації у підвищенні фінансової стійкості можна обрати орієнтацію на менші міста та населені пункти.

Іншим напрямком подолання даної проблеми, а разом з тим і зміцнення та укріплення панівного становища підприємства на економічному ринку України, може бути розширення діапазону клієнтської бази підприємства на інші галузі людської діяльності. Наприклад, окрім зосередження значної уваги на виробництві автотранспортних засобів, можна звернути увагу на наданні послуг підприємствами в певних інших галузях людської діяльності, таких як агро-промисловість та галузі, що займаються наданням ремонтних послуг. Адже спец-техніку та агро-техніку, яку використовують для здійснення промислової діяльності також можна випускати та отримувати прибуток від співпраці з певними компаніями, які займаються обслуговуванням даної техніки. Те ж саме стосується і компаній, що займаються будівельно-ремонтною діяльністю в Україні. Заручившись партнерством в подібних сферах діяльності, можна не лише отримати додатковий значний прибуток, але й розширити сферу діяльності вітчизняних підприємств.

Що ж до другого виявленого недоліку, слід зазначити, що він, насамперед, може бути віднесений до проблем підприємств на території України загалом. Слід замислитися над необхідністю створення єдиної інформаційної мережі на підприємницькому ринку України, запозичивши досвід банківського ринку, на якому є єдина банківська система, що дає будь-якому банку доступ до необхідної інформації по клієнту, його кредитну історію, що значно полегшує роботу працівникам та допомагає зменшити ризик неплатоспроможності клієнтів. Дана б інформаційна система допомогла уникати укладення збиткових договорів з певними особами та проведення більш легкої та ефективної роботи з клієнтами.

Отож, з вище викладеного можна виділити та згрупувати основні поради та напрямки щодо підвищення результативності та фінансової стійкості підприємств на вітчизняному ринку України:

1. Підвищення рівня фінансової освідченості.
2. Зміна напрямку клієнтоорієнтованості у бік ведення діяльності підприємств у малих містах та населених пунктах.
3. Розширення діапазону клієнтської бази у бік інших галузей людської діяльності.
4. Створення єдиної інформаційно-довідкової мережі на вітчизняному ринку підприємств.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В результаті наукового дослідження було розглянуто напрями та можливості забезпечення фінансової стійкості підприємства, а також вплив, значення та використання політики по управлінню ризиками зменшення фінансової стійкості. Було досліджено основні несприятливі фактори впливу на фінансову стійкість підприємств та страхових компаній, на основі чого розроблено стратегічні напрями удосконалення управління фінансової стійкості підприємства.

В ході дослідження з'ясовано, що більшість ризиків, що впливають на основну діяльність підприємства, пов'язані із зовнішніми факторами впливу на фінансову стійкість підприємства, що в більшості своїх випадків не можуть бути усуненими діяльністю самого підприємства. Тому основними напрямками для покращення фінансового становища підприємства є забезпечення його якісної управлінської та технічної політики. Такими основними напрямками є також подолання проблем

фінансової грамотності та обізнаності населення, проблеми клієнтоорієнтованості та забезпечення єдиної інформаційної бази підприємств. Все це, на нашу думку, дасть змогу підвищити можливий рівень фінансової стійкості підприємства та зменшити негативні наслідки від несприятливих факторів впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алябьева В. А. Факторы и пути повышения финансовой устойчивости / В. А. Алябьева. URL: <http://library.krasu.ru/ft/ft/b72/0227142/pdf/13/26b.pdf>.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб.: Центр учбової літератури, 2009.
3. Гончар Л.О., Беляк А.О. Удосконалення механізму формування фінансової стійкості підприємств сфери гостинності // Економіка та суспільство. – 2021. – Випуск №25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/257/245>
4. Довбня С.Б., Разганяєва Т.М. Методичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». – 2020. – Випуск 3 (59). С. 89-94.
5. Костирко Л.А. Євтушенко М.В. Фінансова стійкість корпоративних підприємств у категоріях економіко-вартісного тяжіння показників // Інвестиції: практика та досвід. – 2019. – № 21. – С. 28-33.
6. Лісничук О.А., Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства // Економіка і суспільство. – 2018. – Випуск № 18. – С. 454-462.
7. Масленников Є.І. Забезпечення системи управління фінансовою стійкістю торговельного підприємства // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2017. – Том 16.- Випуск 1 (35). – С. 96-111.
8. Муза И.М. Проблеми розвитку фінансової стійкості підприємства в сучасній економіці: URL: <http://www.rusnauka.com>.
9. Оспіщев В.І., Нагорна І.В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств: Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. / редкол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. – Харків : Вид-во Харків. ДУ харчування та торгівлі. – 2009. – Вип. 2 (10). – 694. – С. 218-223.
10. Пігуль Н.Г., Клименко А.В., Пігуль Є.І. Аналіз фінансової стійкості підприємств України // Приазовський економічний вісник. – 2019. – Випуск 1(12). – С. 186-190.
11. Родионова В. М., Федотова М. А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции: вид-тво. «Перспектива». – 2005. – 327 с.
12. Щербаков В.А. Краткосрочная финансовая политика – М.; Изд-во: КноРУС, 2012. – 272 с.
13. Ramskyi, A. and Solonko, A. (2018), "Mechanism of formation of financial security of an enterprise", European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation European Association of Economists, №1, pp. 14-20. DOI:<https://doi.org/10.32750/2018-0102>.
14. Assessment of investment attractiveness of industrial enterprises / Jacek Binda, Maryna Prokopenko, Andrii Ramskyi [et al.] // International Journal of Management. – 2020. – Vol. 11, Iss. 2, February. – P. 27–35. DOI:10.34218/IJM.11.2.2020.004

Васечко Людмила Ивановна

кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов и экономики,
Киевского университета имени Бориса Гринченка
г. Киев, Украина
ORCID ID: 0000-0002-9663-1186
e-mail: l.vasechko@kubg.edu.ua

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация. Статья посвящена воссозданию использования политики управления в направлении минимизации риска уменьшения финансовой устойчивости предприятия, анализа влияния внешних и внутренних факторов, а также факторов на финансовую устойчивость предприятия и определение основных направлений повышения финансовой устойчивости предприятия. Более подробно в статье представлены типы финансовой политики предприятия - консервативный, умеренный и агрессивный, охарактеризованы их составляющие; определены подходы к финансированию оборотных активов; выявлено и раскрыто способы выхода предприятий из неустойчивого и кризисного финансовых состояний, к которым относятся увеличение реального собственного капитала за счет увеличения размера уставного капитала, а также за счет накопления нераспределенной прибыли, разработка грамотной финансовой стратегии предприятия, просмотр средневзвешенных величин запасов продукции на складах в день, неделю, месяц; представлены внешние и внутренние факторы, влияющие на финансовую устойчивость предприятия. Отмечено, что к внешним факторам относятся экономические условия хозяйствования, политическая ситуация в стране, уровень развития информационно-технологической базы, конкуренция на рынке, экономическая и финансово-правовая законодательная база, социальная и экологическая ситуация в обществе. налоговая политика, развитие финансового и страхового рынка. К внутренним факторам относят отраслевую принадлежность предприятия, структуру услуг, ее долю в платежном спросе, состояние финансовых ресурсов, величину, структуру, состав и динамику расходов и доходов, размер уставного капитала, собственных оборотных средств. В статье комплексно проанализированы направления решения проблемы клиенто-ориентированности предприятия и представлены направления повышения результативности и финансовой устойчивости предприятий на отечественном рынке Украины, к которым относятся повышение уровня финансовой образованности, изменение направления клиенто-ориентированности в сторону ведения деятельности предприятий в малых городах и населенных пунктах, расширение диапазона клиентской базы в сторону других отраслей человеческой деятельности, создание единой информационно-справочной сети на отечественном рынке предприятий. Предложенные в статье основные направления повышения финансовой устойчивости предприятия характеризуются практической направленностью и являются перспективными.

Ключевые слова: предприятие; финансовая устойчивость; внешние и внутренние факторы влияния на предприятие; стратегические направления.

Lyudmila Vasechko

candidate of economic sciences, associate professor,
Boris Grinchenko Kiev University,
Kiev, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-9663-1186
e-mail: l.vasechko@kubg.edu.ua

STRATEGIC DIRECTIONS OF ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE

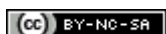
Annotation. The article is devoted to the reproduction of the management policy in the direction of minimizing the risk of reducing the financial stability of the enterprise, analysis of the impact of external and internal factors on the financial stability of the enterprise and outlining the main directions of increasing financial stability. The article presents in more detail the types of financial policy of the enterprise - conservative, moderate and aggressive, describes their components; approaches to financing current assets are identified; identified and disclosed ways out of enterprises from unstable and crisis financial conditions, which include increasing real equity by increasing the size of authorized capital, as well as by accumulating retained earnings, developing a sound financial strategy of the enterprise, reviewing weighted average stocks in warehouses per day, week, month; external and internal factors influencing the financial stability of the enterprise are presented. It is noted that external factors include economic conditions, the political situation in the country, the level of development of information technology base, competition in the market, economic and financial and legal framework, social and environmental situation in society. tax policy, development of the financial and insurance market. According to internal factors include the industry affiliation of the enterprise, the structure of services, its share in payment demand, the state of financial resources, size, structure, composition and dynamics of costs and revenues, the size of authorized capital, working capital. The article comprehensively analyzes the directions of overcoming the problem of customer orientation of the enterprise and presents the directions of increasing the efficiency and financial stability of enterprises in the domestic market of Ukraine, which include increasing the level of financial awareness, changing the direction of customer orientation towards small businesses and settlements, expanding the range of customer base towards other areas of human activity, creating a single information and reference network in the domestic market of enterprises. The main directions of increase of financial stability of the enterprise offered in article are characterized by a practical orientation and are perspective.

Keywords: enterprise; financial stability; external and internal factors of influence on the enterprise; strategic directions.

REFERENCES

1. Alyabieva V. Factors and ways to increase financial stability. Available at: <http://library.krasu.ru/ft/ft/b72/0227142/pdf/13/26b.pdf>. [in Russian]
2. Bazilinskaya O.. (2009). Financial analysis: theory and practice: textbook. manual: Center for Educational Literature
3. Gonchar L. & Belyak A. (2021). Improving the mechanism of formation of financial stability of hospitality enterprises. Economy and Society. Issue №25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/257/245>
4. Dovbnya S. & Razganyayeva T. (2020). Methodical bases of an estimation of financial stability of the enterprise taking into account influence of factors of external environment. Scientific and production magazine "Business-navigator". Issue 3 (59). P. 89-94.
5. Kostyrko L. & Yevtushenko M. (2019). Financial stability of corporate enterprises in the categories of economic and value attraction of indicators. Investments practice and experience. № 21. P. 28-33.
6. Lisnichuk O. & Nesterchuk T. (2018). Methodical approaches to assessing the financial stability of the enterprise. Economy and Society. Issue № 18. P. 454-462.
7. Maslennikov E. (2017). Ensuring the management system of financial stability of a commercial enterprise. Market Economy: modern theory and practice of management. Volume 16. Issue 1 (35). P. 96-111.
8. Muse I. Problems of development of financial stability of the enterprise in modern economy. Available at: <http://www.rusnauka.com>.
9. Ospishev V. & Nagornaya I. (2009). Classification of factors influencing the financial stability of enterprises: Economic strategy and prospects for trade and services. Kharkiv. Kharkiv Publishing House. State Administration of Food and Trade. Vip. 2 (10). 694. P. 218-22.

10. Pigul N., Klimenko A. & Pigul E. (2019). Analysis of financial stability of Ukrainian enterprises. *Azov Economic Bulletin*. Issue 1 (12). P. 186-190.
11. Rodionova V. & Fedotova M. (2005). Financial stability of the enterprise in the conditions of inflation type. "Prospect". 327 p. [in Russian]
12. Shcherbakov V. (2012). Short-term financial policy. Publisher: KnoRUS,. 272 p. [in Russian]
13. Ramskyi, A. and Solonko, A. (2018), "Mechanism of formation of financial security of an enterprise", *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation European Association of Economists*, №1, pp. 14-20. DOI: <https://doi.org/10.32750/2018-0102>. [in English]
14. Binda, Jacek & Prokopenko, Maryna & Ramskyi, Andrii & Shuplat, Olena & Halan, Liudmyla & Mykhaylenko, Dmytro. (2020). Assessment of investment attractiveness of industrial enterprises. *International Journal of Management*. Vol. 11, Iss. 2, P. 27–35. DOI:10.34218/IJM.11.2.2020.004 [in English]

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.